

پشتیبانی مردم قطر از سازش با کشورهای عرب خلیج فارس و روابط با ترکیه دودستگی بر سر اسرائیل اخوان المسلمین حماس و ایران

به قلم آستین کورونا (/fa/experts/astin-kwrwna/)، دیوید پولاک (/fa/experts/dywyd-pwlak-0/)

۳ فوریه ۲۰۲۱

همچنین دست‌یافتنی به

/ (English (/policy-analysis/qatari-public-supports-compromise-gcc-rift-even-more-turkey-split-israel-muslim

العربية (/ar/policy-analysis/alshb-qlqtry-ywyd-altswyt-bshan-alkhlaf-alkhlyjy-wlkn-alkthyrwn-ydmwn-trkya-anqsam/)

درباره نویسنده

آستین کورونا (/fa/experts/astin-kwrwna/)

دستیار پژوهشی انجمن فکرة است و در سال ۲۰۲۰ از مدرسه خدمات خارجی جورج تاون فارغ‌التحصیل شده است

دیوید پولاک (/fa/experts/dywyd-pwlak-0/)

دیوید پولاک هموند برنستاین و مدیر «پروژه فکرة» در انستیتو واشنگتن است وی در گذشته به عنوان مشاور ارشد وزارت خارجه ایالات متحده در بخش خاورمیانه بزرگ با تمرکز بر حقوق زنان و به عنوان کارشناس منطقه‌ای «ستاد برنامه‌ریزی سیاسی» وزیر خارجه فعالیت داشته است

تحلیل کوتاه

گرچه نظرسنجی‌های اخیر نشان می‌دهد که مردم قطر موافق سازش این کشور با هدف برداشتن محاصره چهار کشور عربی اند اما اختلاف نظرهای جدی در افکار عمومی قطر و کشورهای چهارگانه بر سر مسائل سیاست خارجی همچنان باقی است

پیشرفت غیرمنتظره در مذاکرات مربوط به خاتمه محاصره طولانی‌مدت قطر از سوی چهار کشور عرب (امارات متحده عربی عربستان سعودی مصر و بحرین) که با میانجیگری کویت انجام شد حاکی از آن است که این کشورها به نظرات مردم خود توجه می‌کنند در سطح عمومی اکثریت قاطع در این کشورها به جای ادامه خصومت خواهان آشتی هستند و حتی قابل تأمل‌تر این که تقریباً ۴۰ درصد از شمار حدوداً ۴۰۰ هزار شهروند قطری از توافقی‌های جدید صلح اعراب با اسرائیل حمایت می‌کنند همزمان نظرسنجی افکار عمومی که در نوامبر ۲۰۲۰ از سوی انستیتو واشنگتن صورت گرفت نشان می‌دهد که حمایت مردم قطر از ترکیه اخوان المسلمین حماس و ایران هنوز هم بیشتر از شهروندان سایر کشورهایی است که در این نظرسنجی شرکت داشتند.

با وجود اختلاف‌ها قطری‌ها از سازش با چهار کشور عرب حمایت می‌کنند

قطری‌ها و دیگربردمان عرب منطقه بر این عقیده اند که اختلافات درونی آنها باید از طریق مصالحه در هر دو طرف دعوا پایان یابد ۶۱ درصد قطری‌ها با این نظر موافق اند در هیچ‌کدام از کشورهای چهارگانه عربی هم اختلاف نظری بیش از ۱۰ درصد با این دیدگاه قطری‌ها دیده نمی‌شود

این اطلاعات نشان می‌دهد که قطع شدن ارتباط قطر با دیگر کشورهای عربی از نظر مردم همه این کشورها نامطلوب بوده است. اما بررسی دقیق‌تر این موضوع چنان‌که در ذیل مطرح شده نشان می‌دهد عوامل اصلی آن در تفاوت‌های واقعی افکار عمومی در این کشورها ریشه دارد. اگر رهبران چهار کشور عرب واقعاً نگران نفوذ اخوان المسلمین و ترکیه هستند پس دلیل کافی دارند که نگران افکار عمومی در قطر هم باشند.

چهل درصد قطری‌ها موافق «توافق ابراهیم» با اسرائیل و نیمه هوادار حماس

طبق نظرسنجی انجام شده قطری‌ها به نسبت مردم سایر کشورهای حوزه خلیج فارس که نظرسنجی شده (عربستان سعودی <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/correction-new-saudi-poll-shows-sharp-rise-support-israel-ties-despite-caveats>) امارات <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/uae-public-shifts-toward-peace-israel-and-qatar>) و بحرین <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/bahrain-poll-shows-split-peace-israel-and-qatar>) و همسویی کمتری (۴۰ درصد) با توافقنامه صلح امارات و بحرین با اسرائیل و روابط تجاری یا ورزشی با آن (۳۰ درصد) دارند. اما با در نظر داشت مخالفت شدید ترکیه <https://www.aljazeera.com/news/2020/8/14/turkey-slams-uae-for-hypocritical-behaviour-over-israel-deal>) و اخوان المسلمین با گسترش روابط اعراب و اسرائیل حتی این اندازه از حمایت عمومی قطری‌ها نیز برای عادی‌سازی روابط کشورشان با اسرائیل قابل توجه است.

تصویر ۱

همزمان بر مبنای این نظرسنجی قطری‌ها در میان کشورهای عرب منطقه بعد از لبنان

<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/lebanon-poll-shows-drop-hezbollah-support-even-among-shia-plurality-back-israel>) بالاترین میزان حمایت از حماس را به نمایش گذاشتند. به این ترتیب قطری‌ها به شکل بارزی به دو پاره تقسیم شده‌اند: یعنی ۴۰ درصد موافق با صلح بحرین و امارات با اسرائیل و ۴۷ درصد موافق حماس و مخالف صلح با اسرائیل. با توجه به پیوند ریشه‌دار حماس <https://www.reuters.com/article/us-usa-trump-muslimbrotherhood-explainer/explainer-who-is-targeting-the-muslim-brotherhood-idUSKCN1S90YX>) با اخوان المسلمین و ادامه کمک‌های خارجی <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2020/11/hamas-israel-tension-qatar-gaza-aid-siege.html>) دولت قطر به نوار غزه که تحت کنترل نیروهای حماس است این میزان حمایت نسبتاً بالای مردم قطر از گروه حماس اصلاً تعجب‌آور نیست.

تصویر ۲

همانند هفت کشور عربی شرکت‌کننده در این نظرسنجی اختلاف نظرهای میان‌نسلی در مورد این مسائل در قطر تقریباً دیده نمی‌شود. قطری‌های بالای سی سال کمی بیشتر از بقیه متمایل به حماس بودند اما اختلاف نظرهای میان‌نسلی بر سر پیمان صلح امارات و بحرین با اسرائیل از نظر آماری قابل توجه نبود.

از میان هفت کشور عربی قطری‌ها حمایت بیشتری از ترکیه نشان می‌دهند

پاسخ‌دهندگان قطری به طور خاص در مورد ترکیه اخوان المسلمین و حماس از مردم دیگر کشورهای حوزه خلیج فارس متفاوت فکر می‌کنند. این اختلاف در مشی سیاسی با توجه به روابط پایدار قطر با هر سه طرف تعجب‌آور نیست اما نتایج این نظرسنجی نشان می‌دهد اختلافات نه تنها در سطح عموم مردم بلکه در میان مقامات رسمی نیز وجود دارد.

پیوندهای قطر با اخوان المسلمین و ترکیه از علل اصلی شکاف بین قطر و کشورهای چهارگانه عربی است. این کشورها علناً اخوان المسلمین را یک سازمان تروریستی معرفی کرده‌اند و با ترکیه هم بر سر طیفی از موضوعات تنش دارند از جمله حمایت علنی ترکیه از اخوان المسلمین و جستجوی گاز طبیعی در شرق مدیترانه <https://www.egyptindependent.com/egypt-says-uae-joins-east-mediterranean-gas-forum-as-an-observer>) از طرف ترکیه هرچند نشانه‌هایی از گرم شدن روابط <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2020/12/turkey-gulf-saudi-arabia-it-is-time-for-turkish-saudi-reset.html>) بین عربستان سعودی و ترکیه به چشم می‌خورد. از این رو بسته شدن پایگاه نظامی کوچک ترکیه در قطر و قطع روابط قطر با اخوان المسلمین دو شرط از سیزده شرطی <https://www.aljazeera.com/news/2017/7/12/arab-states-issue-13-demands-to-end-qatar-gulf-crisis>) است که از طرف چهار کشور عرب در سال ۲۰۱۷ برای تجدید روابط با قطر تعیین شده بود.

با این حال قطری‌ها اهمیت بسیار بیشتری برای روابط با ترکیه (۸۰ درصد) نسبت به پاسخ‌دهندگان دیگر کشورهای عربی قائل‌اند. هرچه نباشد روابط قطر با ترکیه بسیار قوی است. نهادهای رسمی قطری در سال جاری سرمایه‌گذاری زیادی <https://www.ft.com/content/ba6b7201-21b7-4b6d-9e51-1690a021c01c>) در شرکت‌های ترکیه‌ای انجام داده‌اند. ضمن اینکه

قطر از مداخله ترکیه در لیبی نیز حمایت می‌کند (<https://thearabweekly.com/ankara-pleads-qatar-more-funding-libyas-war->) (effort).

اما اکنون فقط یک سوم قطری‌ها از اخوان المسلمین پشتیبانی می‌کنند

اکثریت قطری‌ها در یک تضاد روشن که مخالف سیاست رسمی دولت قطر است دیدگاه منفی خود درباره اخوان المسلمین را با گفتن «تا حدودی» به نمایش گذاشتند. با این حال حمایت قطری‌ها از این گروه اسلام‌گرای فراملسی (۳۶ درصد) کماکان بیشتر از بقیه کشورهای عربی شرکت‌کننده در نظرسنجی بود. این زمینه را هم باید در نظر گرفت که قطر در سال ۲۰۱۲-۲۰۱۳ صریحاً از دولت فرسوی که متحد اخوان المسلمین در مصر بود حمایت کرد و محل استقرار چندین گروه بانفوذ (<https://www.counterextremism.com/content/muslim-brotherhood-qatar>) وابسته به اخوان المسلمین است.

پشتیبانی اندک قطری‌ها از ایران و متحدان منطقه‌ای آن

بیشتر قطری‌ها نگاهشان به پایان تحریم تسلیحاتی سازمان ملل متحد علیه ایران در ماه اکتبر ۲۰۲۰ مثبت نیست و ۶۳ درصد آنها در پاسخ‌هایشان با گفتن «تا حدودی منفی» در این مورد نظر داده‌اند. نگاه اقلیت شیعه کوچک این کشور نیز تفاوتی با نگاه پاسخ‌دهندگان سنی در این مورد ندارد. همینطور اختلاف نظر میان‌نسلی قابل توجهی هم در بین نیست. علاوه بر این نظر شهروندان قطری در مورد روابط کلی قطر با ایران نیز منفی است و ۷۲ درصد آنها معتقدند که این روابط اهمیتی ندارد. پاسخ‌دهندگان شیعه فقط کمی بیشتر از سنی‌ها برای این رابطه اهمیت قائل اند و اختلاف نظر میان‌نسلی قابل توجهی در این زمینه دیده نمی‌شود.

همچنین پشتیبانی قطری‌ها از نیروهای نیابتی ایران در منطقه بسیار پایین است: پنج درصد آنان حزب‌الله و شش درصد آن‌ها حوثی‌ها را تایید می‌کنند. طبق این نظرسنجی میزان حمایت شیعیان قطر از این گروه‌ها همانند شیعیان سه کشور دیگر حوزه خلیج فارس اندکی بیشتر از سنی‌هاست. هرچند همچنان این میزان اندک است: ۲۹ درصد آنان نگاه مثبتی به حزب‌الله دارند و ۱۷ درصد آنان به حوثی‌ها به دید مثبت می‌نگرند. با این حال قطری‌ها نسبت به سایر کشورهای عرب شرکت‌کننده در این نظرسنجی به جز لبنان در مجموع اهمیت بیشتری برای روابط کشورشان با ایران قائل هستند. روابط قطر با ایران یکی دیگر از علل مهم اختلاف قطر با چهار کشور عربی است چرا که قطر به همکاری خود با ایران در زمینه انرژی و تجارت (https://ecfr.eu/special/battle_lines/qatar_regional#menuarea) ادامه می‌دهد.

بیشتر قطری‌ها مخالف ترامپ اند اما تقریباً نیمی از آنها به روابط با ایالات متحده اهمیت می‌دهند. فلسطین از اولویت کمتری برخوردار است

از نظر قطری‌ها داشتن روابط با ایالات متحده همان‌قدر مهم است که برای مردم بیشتر کشورهای عربی شرکت‌کننده در نظرسنجی اهمیت دارد یعنی ۴۴ درصد. با این حال قطری‌ها هم مثل دیگر ملت‌های عرب منطقه به طوری قابل توجه اهمیت مشابهی برای روابط کشورشان با چین قائل اند. همچنین مانند پاسخ‌دهندگان سایر کشورهای عربی اکثر قطری‌ها نگاهی منفی نسبت به دونالد ترامپ دارند و ۸۰ درصد آنها معتقدند که انتخاب مجدد ترامپ به نفع کشورشان نیست.

در مورد اولویت‌های سیاست‌های آمریکا در منطقه نظر قطری‌ها درباره چهار گزینه ارائه شده در نظرسنجی تقریباً برابر است. ۲۳ درصد آنها موافق «تلاش برای حل مسئله فلسطین» اند که بالاترین رتبه را در میان گزینه‌ها دارد. تقریباً همین تعداد خواهان «تلاش برای مهار نفوذ و فعالیت‌های ایران» در منطقه و نیز «یافتن راه‌های دیپلماتیک برای جنگ‌های یمن و لیبی» هستند. شهروندان قطری که نسبتاً مرفه‌اند با «ارائه کمک‌های اقتصادی و سرمایه‌گذاری بیشتر در کشورهای عربی» (از طرف آمریکا) از همه کمتر موافق بودند که تا حد زیادی برخلاف نظر همتایان آنها در مصر یا اردن (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/domestic-reform-still-top-issue-jordanians-most-reject-new-peace-deals-israel>) است که از نظر نفت و گاز فقیرند.

اختلاف نظر اندک میان‌نسلی پیرامون مسائل اجتماعی

نظر قطری‌ها نسبت به اصلاحات اجتماعی اخیر در عربستان سعودی از جمله افتتاح سالن‌های سینما و کنسرت و به رسمیت شناختن حق زنان برای رانندگی مثبت است. جالب است که نظرات هر دو گروه سنی (پایین و بالای سی سال) در این مورد تقریباً یکسان است. همچنین ۵۲ درصد قطری‌ها بدون هیچ اختلاف نظر میان‌نسلی بر این باورند که ویروس کرونا «چیزی است که دشمنان خارجی ما عمداً آن را به وجود آورده‌اند».

با این حال این نظرسنجی نشان می‌دهد که بین قطری‌ها در مورد اعتراضات اخیر علیه فساد در لبنان و عراق اختلاف نظر میان‌نسلی وجود دارد. در حالی که قطری‌ها به طور کلی موافق اعتراضات اخیرند اما میزان موافقت پاسخ‌دهندگان بالای سی سال ده درصد کمتر از پاسخ‌دهندگان جوان‌تر است.

این تحلیل بر اساس یافته‌های نظرسنجی انجام شده از تاریخ ۱۷ اکتبر تا ۹ نوامبر ۲۰۲۰ در یک جامعه نمونه آماری مرکب از ۱۰۰۰ شهروند قطری از طیف‌های گوناگون مردم این کشور ارائه شده است. کار میدانی این نظرسنجی را یک شرکت نظرسنجی بسیار معتبر منطقه‌ای انجام داده که مستقل و غیرسیاسی است. با نظردهندگان به صورت حضوری در خانه‌هایشان مصاحبه شد. آنها بر اساس معیارهای فرآیند تصادفی انتخاب محل همخوان با بالاترین استانداردهای حرفه‌ای بین المللی انتخاب شدند. این روش‌ها شامل کنترل کیفی دقیق و رعایت پروتکل‌های ایمنی و بهداشتی و اطمینان از محرمانه ماندن اطلاعات افراد بوده است.

مقایسه‌های صورت گرفته در این تحلیل بر اساس نظرسنجی‌های موازی صورت گرفته در همان دوره زمانی در شش کشور عرب دیگر یعنی عربستان سعودی امارات بحرین مصر اردن و لبنان انجام شده است. میزان خطای آماری برای نظرسنجی‌هایی با این ابعاد و ماهیت تقریباً ۴ درصد است. جزئیات کامل مربوط به روش‌شناسی این نظرسنجی از جمله روش‌های نمونه‌گیری پرسشنامه کامل و سایر اطلاعات مربوطه در صورت تقاضا در اختیار قرار می‌گیرد.

RECOMMENDED

BRIEF ANALYSIS

[Iran Takes Next Steps on Rocket Technology](#)

نویسنده: فوریه ۲۰۲۲

Farzin Nadimi

[\(/policy-analysis/iran-takes-next-steps-rocket-technology\)](#)

BRIEF ANALYSIS

[Saudi Arabia Adjusts Its History, Diminishing the Role of Wahhabism](#)

نویسنده: فوریه ۲۰۲۲

Simon Henderson

[\(/policy-analysis/saudi-arabia-adjusts-its-history-diminishing-role-wahhabism\)](#)

ARTICLES & TESTIMONY

Podcast: Breaking Hezbollah's Golden Rule

٩ ٢٠٢٢ أيار

Matthew Levitt

[\(/policy-analysis/podcast-breaking-hezbollahs-golden-rule\)](#)